

Et fan pal les eleccions al Congrés? Guia bàsica per entendre per què el 26J és important

Sergi Picazo

Vivim un moment polític intens i vibrant!

Ni fracàs polític. Ni resignació. Ni cap debacle.

Tot el contrari. Quatre hits electorals en un sol any. Mai a la història recent espanyola s'havien hagut de repetir unes eleccions. Tensió política i ideològica. Canvis sociològics irreversibles. Abdicació d'un rei enmig d'un enrenou judicial. Protestes socials als carrers. Amenaces sindicals de vaga general. Mitjans de comunicació fotent-se querelles. Ah... i, mentrestant, Catalunya plantejant un repte brutal a l'Estat: la independència.

Tot s'està movent.

El primer problema que tenen els que tant s'espanten de la repetició d'eleccions és que **el Règim del 78, el de la Constitució, les autonomies i el 'torn pacífic' del Bipartidisme estan en crisi.**

I el segon problema és que no se n'adonen.

Alguns em diran que encara no ha passat res concret: ni hi ha independència ni hi ha canvis socials. Cert! Però, com [deia el consultor polític Antoni Gutiérrez Rubí](#), el més important és "veure millor que ningú quan l'aigua està a punt de bullir". Que hi ha un terreny fèrtil. "El problema de la política tradicional és que els seus sismògrafs tenien radars molt curts: només detectaven allò evident, el que es veu i no el que està per sota", explicava en una entrevista a CRÍTIC.

Espanya té una crisi multiorgànica -amb les venes obertes per Catalunya (i, atenció a l'Euskadi de després d'Otegi) i per la indignació social post 15M-. Espanya està a l'UVI, però pensa que només té un refredat.

I, enmig d'aquest tsunami político-social-cultural, algú creu que unes eleccions -siguin les que siguin- no importen i no ens afecten?

Fa vint anys la vida política espanyola (i catalana) era molt diferent. Recordeu aquesta fotografia?

És el [Pacte del Majestic](#). El pacte entre el PP de José María Aznar i la CiU de Jordi Pujol i Josep Antoni Duran i Lleida. El major moment de glòria de l'autonomisme del peix al cove i del poder polític de les dretes a Catalunya i Espanya. D'aquella fotografia, només sobreviu un dirigent polític. Mirin a la dreta de la imatge: **Mariano Rajoy!**

Inici d'una nova fase històrica?

Probablement som a l'inici d'una fase històrica. No sabem, però, cap a on ens condueix. Però molts analistes ja parlen d'un canvi cultural.

Les eleccions del 26J són el final d'**un canvi de cicle electoral**. Aquests últims dos anys han canviat algunes cosetes: ERC va guanyar les europees imposant-se per primer cop en unes eleccions a Catalunya des de la Segona República; un grapat d'activistes socials van arribar a les alcaldies de ciutats com Madrid, Barcelona, València, Saragossa, una part de Galícia o Cadis; Catalunya té per primer cop a la seva història recent un govern netament independentista després de l'acord d'investidura entre Junts pel Sí i la CUP -que va aconseguir 10 diputats, triplicant el seus escons-; i, a més, el bipartidisme espanyol es va acabar després que un projecte com Podemos, un partit definit com antisistema per bona part dels mitjans de comunicació, entrés al Congrés dels Diputats amb 69 escons.

Tanmateix allò nou no acaba de néixer, allò vell no acaba de morir. El sistema està en crisi, però això no vol dir que ja hagi nascut un nou sistema.

Segurament les eleccions del 26J no canviaran moltíssim aquesta situació de crisi. Però poden passar coses interessants.

El pacte de l'Ibex 35 vs. govern d'esquerres?

Primera pregunta: hi haurà una gran Coalició PP-PSOE, amb o sense Ciutadans al govern, en aquesta segona volta electoral?

Les enquestes pronostiquen que no hi haurà un gran canvi en el resultat de les properes eleccions espanyoles respecte el 20-D. La gran pregunta, que no respondrà ningú fins l'endemà, és quin govern prefereixen les grans empreses de l'Ibex35 (sobretot les que tenen costos i preus regulats),

la Comissió Europea (ja vam veure el que li va passar a De Guindos l'altre dia a Brussel·les) i el Banc Mundial o l'FMI (que ja han demanat 9.000 milions d'euros en retallades a l'Estat espanyol).

A Madrid, segons alguns cronistes polítics catalans, ja corre que la Gran Coalició PSOE-PP o PP-PSOE era impossible en una primera volta, però que s'imposarà automàticament en una segona volta. L'Estat, sobretot els poders fàctics de l'Estat, no poden permetre de cap manera un període d'inestabilitat ni unes terceres eleccions.

Segona pregunta: una possible coalició d'esquerres entre Podemos i Izquierda Unida podria donar el sorpasso si la seva aliança els multiplica, i no els resta?

Pablo Iglesias, líder de Podemos, va afirmar això el juny passat: "Hi una part de l'esquerra que prefereix quedar-se el seu 5% de vots, la seva bandera roja i el seu no sé què. Em sembla superrespectable, però a mi deixeu-me en pau. Nosaltres volem guanyar", va dir en una [entrevista a CRÍTIC i Público](#). Ara, però, les coses han canviat. Podemos necessita els vots d'IU.

Mirem què va passar el 20D: Podemos i IU van arribar a sumar 6,1 milions de vots. El PP va arribar als 7,2 milions i el PSOE, als 5,5 milions.

Un resultat així dels de Pablo Iglesias podria canviar molt el panorama polític espanyol i, de retruc, afectar Catalunya.

On i com pot créixer Podemos? La clau són els escons a les províncies del centre d'Espanya. A les circumscripcions de Castella-la Manxa, Podemos es va quedar amb 1 escó de 21 possibles (Ciudadans va tenir 800 vots més, i 3 escons). A Castella i Lleó, Podemos va sumar només 3 escons de 32 possibles (el PSOE, amb 100.000 vots més, es va quedar amb 9 escons). A les províncies més petites, per culpa de la distribució d'escons en favor del bipartidisme, Podemos va patir molt. El tercer partit -i ja no cal dir el quart partit- a les províncies petites sempre surt clarament perjudicat. El sistema està creat així per afavorir l'estabilitat afavorint el bipartidisme.

Fins ara el tercer partit sempre era Izquierda Unida: que acostumava a llançar a la 'paperera' entre 500.000 i 800.000 vots que no podien arribar a transformar-se en escons. El 20-D un dels qui va sortir perjudicat va ser Podemos. Els de Pablo Iglesias només van tenir un 1,5% menys de vots que el PSOE -en concret, 35.000 vots menys- i, en canvi, això es va transformar en 21 escons menys. Això ho saben perfectament els experts en demoscòpia i joc electoral de Podemos, Iñigo Errejón i Carolina Bescansa.

Però... el PSOE de Pedro Sánchez donaria suport ara als de Pablo Iglesias? Complicat. Però no impossible. Ahir ja van començar els [moviments tàctics de Podemos per apropar-se](#) als socialistes per "rebaixar el to". Tot i que els de Pedro Sánchez podrien esgrimir que Podemos no els va donar suport a ells i Ciudadans per, com repetiran en campanya, "fer fora Rajoy". Tot això passant per alt el tema de la "calç viva".

Els processos polítics complexos i d'empat tècnic no sempre es resolen a partir de les mútues forces, sinó per les mútues debilitats. És a dir, com que ningú no aconsegueix imposar-se, al final, el conjunt de les debilitats provoca canvis. Aquesta tesi l'admet fins i tot **el candidat d'En Comú Podem, Xavier Domènech, al llibre-entrevista 'Camins per l'Hegemonia'** (Icaria). Posa l'exemple de la Transició: "Aleshores hi ha una oposició social i política que pot paraitzar el país, això el 1976 és molt evident, el país queda totalment paraitzat per l'ocupació del carrer i per les vagues de les fàbriques, però d'altra banda, aquella esquerra no era capaç d'assaltar el poder. Ningú no pot governar, perquè l'esquerra té el país paraitzat, però encara la dreta sorgida del Franquisme té els ressorts bàsics del poder i el monopoli de la violència intacta. Aquí hi ha una situació d'empat que

produeix un canvi, però que no és el canvi volgut. Avui ens trobem en un moment similar, però encara no sabem com evolucionarà al llarg del cicle”, diu Domènech.

Catalunya, la clau d'un canvi

Catalunya -i sobretot la qüestió de la independència- s'ha demostrat com un dels temes fonamentals del tauler d'escacs espanyol. No és casualitat que els quatre candidats a presidir el govern espanyol hagin demanat **reunions amb el president de la Generalitat Carles Puigdemont**. Pedro Sánchez va ser el primer; com sempre, Mariano Rajoy va ser l'últim. Entremig Pablo Iglesias i Albert Rivera també van voler visitar la plaça de Sant Jaume. Amb quin altre president “autonòmic” s'han reunit els quatre candidats? Amb cap ni un.

Catalunya -i Andalusia- sempre han estat els dos territoris clau perquè hi hagi un govern de caràcter progressista a Espanya, tradicionalment del PSOE. Quan els socialistes no han fet un bon resultat a Catalunya, el PSOE ho ha tingut complicat per fer govern. L'enfonsament dels socialistes a Catalunya el 20-D va deixar tocat el projecte de Pedro Sánchez. La candidata Carme Chacón només va aconseguir 8 escons i ser tercera força quan l'any 2008 la mateixa candidata havia guanyat les eleccions amb 25 escons.

A Catalunya... les coses han canviat molt des d'aquell llunyà 2008. Hi ha dos canvis fonamentals. L'esclat de de la Indignació i l'auge de l'independentisme. La **Plataforma d'Afectats per la Hipoteca** -simbolitzada en la figura d'Ada Colau- i l'**Assemblea Nacional Catalana** -simbolitzada en Carme Forcadell-, per cert dues dones en lluita, van esclatar en el mateix moment històric: serien les dues cares del mateix moviment social desconstituent o reconstituent. Un per una via de revolució nacional, i l'altra per una via de transformació social.

A Catalunya... **els favorits per guanyar les eleccions són abans de començar la campanya electoral la confluència d'En Comú Podem i la nova ERC de Junqueras**. Això no havia passat mai!

En Comú Podem -una amalgama de partits d'esquerres i activistes socials creada poques setmanes abans- va guanyar les eleccions el 20D i totes les enquestes preelectorals apunten a què la candidatura encapçalada per l'historiador i militant Xavier Domènech podria créixer encara més.

La nova **Esquerra Republicana de Catalunya** d'Oriol Junqueras va continuar el 20D el seu ascens electoral i, també segons les enquestes, podria mantenir el segon lloc per davant de Convergència amb el tàndem format per Joan Tardà i Gabriel Rufián.

Però... Allò vell no acaba de morir!

Convergència, i l'entorn mediàtic convergent, tenen unes previsions tan pessimistes que han intentat fins l'últim moment reclamar la idea de la llista conjunta amb ERC. No volen tornar a perdre unes eleccions i tornar a quedar per darrere dels republicans. Ho van intentar fins i tot amb la carta d'Artur Mas oferint-se voluntari per encapçalat un Junts pel Sí al Congrés. Els convergents, que aposten novament per Francesc Homs, fugiran de la marca 'Democràcia i Llibertat' després de situar-se com el quart partit en vots el 20D, quan quatre anys abans havien vençut amb Duran i Lleida de candidat.

El PSC intentarà salvar els mobles com ja va fer el 20D aconseguint una meritòria tercera plaça i mantenint la seva força a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Tanmateix ja no pot dissimular els nervis davant la possibilitat d'una passokització. Les crisis al PSC han quedat mal tancades. Per això reapareixen. L'adéu no explicat de Carme Chacón “per raons polítiques”, l'aterratge de la

número 2 del PSOE per Madrid Meritxell Batet com a cap de llista, la batalla que està plantejant Carles Martí o la reaparició de Pere Navarro són signes que alguna cosa no va del tot fina. Iceta ha intentat frenar la caiguda, i sobretot a les municipals i les catalans, ho va aconseguir. El pacte firmat ara entre el PSOE de Pedro Sánchez i Ciutadans pot afectar més a Catalunya que no a Madrid, Andalusia (on de fet, ja hi havia un pacte pel govern autonòmic) o les Castelles.

Ciutadans i el PP intentaran fer forat en una altra lliga. Els populars probablement presentaran al veterà i ministre de l'Interior Jorge Fernández Díaz per tercer cop, mentre que Ciutadans aposten per Joan Carles Girauta. Al 20D els d'Albert Rivera van superar a Catalunya en 72.000 vots els de Mariano Rajoy.

Benvinguts, doncs, a una nova campanya electoral.